

[Handelsministeren.]

garanti til bygning af 12 skibe, var tallet i finansåret 1967-68 7, og i indeværende finansår er der givet tilsagn om statsgaranti til bygning af 5 skibe, hvorefter der kun resterer ca. 600.000 kr. af garantirammen.

Det er fortsat tanken kun at anvende 500.000 kr. pr. finansår til ombygninger og motorudskiftninger. En beløbsramme på 14,5 mill. kr. til garantier skulle muliggøre bygning af 10-12 enheder pr. finansår med statsgaranti.

Selv om den økonomiske fordel, der opnås ved at bygge med statsgaranti, set i forhold til lån mod bankgaranti, er relativt begrænset, viser erfaringen dog, at denne fordel kan være et afgørende incitament for en ordres placering ved dansk værft. Et af de mindre værfter, hvis ordrebeholdning er ved at være udtømt, har på det seneste afsluttet kontrakt om 2 nybygninger, men i begge tilfælde er kontrakten betinget af, at der opnås statsgaranti.

På denne baggrund har jeg fundet det rigtigt at fremsætte det foreliggende lovforslag, som jeg med disse ord tillader mig at anbefale til det høje tings velvillige og hurtige behandling.

Endvidere har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om krigsforsikring af fast ejendom og løsøre.*

Lovforslaget svarer til et udkast, der indeholdes i en betænkning, der i 1966 blev afgivet af et af handelsministeriet nedsat udvalg.

Udvalget var oprindeligt et embedsmandsudvalg. Dette udvalg afgav i 1962 en foreløbig betænkning med udkast til forslag til en lov om opgørelse af krigsskader. Udvalgets opgave var dengang at overveje hensigtsmæssigheden af at gennemføre en beredskabslovgivning om dækning af krigsskader på her i landet værende fast ejendom og løsøre.

Udvalget fandt det hensigtsmæssigt, at der gennemføres en beredskabsordning vedrørende krigsskader, men der var i udvalget delte meninger om, hvorvidt der i en sådan lovgivning skulle gives regler for, hvorledes skaderne skal dækkes. Et flertal mente, at man burde nøjes med at opstille et administrativt apparat, der straks efter krigsskaders indtræden kan modtage anmeldelse

herom og foretage registrering og vurdering af skaderne. Flertallet mente derimod ikke, at der burde indføres en krigsskadeordning, der hviler på forsikringsmæssige principper, hvilket som bekendt var tilfældet for ordningerne under den sidste krig. Der er i betænkningen fra 1962 anført en række begrundelser for og imod en krigsforsikringsordning. Hovedbegrundelsen imod en forsikringsmæssig ordning er, at det må påregnes, at krigsskaderne under en eventuel ny krig vil blive så store, at en ordning efter forsikringsmæssige principper vil blive sprængt. Herudover blev det imod en forsikringsordning bl. a. anført, at en tilfredsstillende risikoberegning for de forskelligartede værdier ikke kan foretages, og at det forekommer rimeligt, at samfundet som helhed bærer krigens skader.

På baggrund af disse synspunkter udarbejdede det oprindelige embedsmandsudvalg det fornævnte udkast til forslag til lov om opgørelse af krigsskader, i hvilket der først og fremmest toges sigte på opbygningen af et administrativt apparat til registrering og bedømmelse af skaderne, medens det foresloges overladt senere lovgivning at tage stilling til, hvilke forholdsregler der skulle træffes med henblik på dækning af opståede krigsskader, herunder i hvilket omfang der af staten skulle ydes dækning for sådanne skader, og i hvilket omfang og rækkefølge dækning af skaderne skulle ske.

Udvalgets mindretal bestående af finansministeriets repræsentant ville foretrække, at der oprettes forsikringsordninger i lighed med ordningerne under den sidste krig. Mindretallet lagde herved bl. a. til grund, at det må betragtes som formålsløst at planlægge en ordning med henblik på den situation, at landet udsættes for omfattende krigsskader. Imidlertid mente mindretallet, at landets borgere må have krav på, at der med henblik på en eventuel krigssituation etableres en ordning, der giver dem mulighed for at sikre sig økonomisk mod tab ved skaderne i det omfang, en sådan ordning er praktisk mulig, og at dette krav kan tilgodeses ved, at der oprettes ordninger på gensidigt forsikringsmæssigt grundlag efter tilsvarende retningslinjer som ordningerne under den 2. verdenskrig.

Da det overvejende flertal af de organisationer m. v., der til handelsministeriet afgav

[Handelsministeren.]

erklæring over udvalgets betænkning, gik ind for mindretallets synspunkter, fandt handelsministeren det hensigtsmæssigt, at der udarbejdedes udkast til en lovgivning, der hviler på forsikringsmæssige principper. Det oprindelige udvalg blev herefter suppleret med repræsentanter for en række organisationer, og udvalget fremkom i 1966 med et udkast til forslag til lov om krigsforsikring af fast ejendom og løsøre samt bemærkninger hertil. Også dette forslag har været sendt til erklæring hos en række ministerier og organisationer, hos hvilke det har fundet næsten enstemmig tilslutning. Kun 3 organisationer har udtalt sig til fordel for forslaget fra 1962.

De af udvalgets medlemmer, der deltog i udarbejdelsen af den i 1962 afgivne betænkning, har i øvrigt anført, at de finder, at det foreliggende lovudkast i et vist omfang tilgodeser nogle af de indvendinger, der tidligere var blevet anført imod en ordning til dækning af krigsskader efter forsikringsmæssige principper svarende til den under den sidste krig gældende. De pågældende har herved peget på, at krigsforsikring efter det nye udkasts regler ikke som under forrige krig er gjort betinget af, at der er tegnet brandforsikring eller anden civil forsikring, idet der er åbnet adgang til anmeldelse til krigsforsikring af sådanne værdier, for hvilke der ikke er tegnet civilforsikring, ligesom der er foreslået regler om, at privat indbo uden hensyn til, om brandforsikring herfor er tegnet eller anmeldelse foretaget, i videst muligt omfang vil være forsikret mod krigsskade. De pågældende har også fremhævet, at selv om samfundet som helhed ikke efter udkastet vil komme til at bære krigens skader, er krigsrisikoen efter den foreslåede ordning fordelt på færre forbund og dermed på et bredere grundlag, end tilfældet var under 2. verdenskrig. Endelig har de lagt vægt på, at de af lovudkastet af 1962 følgende fordele i henseende til skadernes hurtige registrering og vurdering også følger af det nu foreliggende forslag til en forsikringsmæssig ordning.

På baggrund af den brede tilslutning hos organisationerne, det på forsikringsmæssige principper hvilende lovudkast har opnået, har jeg fundet det rigtigst at vælge at frem-

sætte dette udkast som lovforslag. Det må ses i øjnene, at en ordning som den nu foreslåede kun vil kunne virke fuldt ud efter sin hensigt, såfremt skaderne under en eventuel krig bliver af begrænset omfang, men forslaget indebærer dog også den meget vigtige funktion, som der er peget på, at der også under mere omfattende skader vil være lige så gode muligheder for registrering og vurdering af krigsskaderne som efter det første lovudkast. Skulle skaderne blive omfattende, vil forsikringspræmierne fra medlemmerne af de foreslåede krigsforsikringsforbund ikke kunne dække, og samfundet må da ved senere lovgivning træde til for at finansiere skadernes dækning på anden måde og muligt efter andre principper, hvorunder man måske må give genopbygningen af visse værdier prioritet fremfor genopbygningen af andre. Men den her foreslåede lov vil muliggøre det også i denne situation — hvis da ikke katastrofen er total — at få et overblik over skadernes omfang og art, således at man har et grundlag for de beslutninger, der skal træffes med henblik på genopbygningen.

Som nævnt hviler lovforslaget på principperne i forsikringsordningerne under den sidste krig, men det adskiller sig fra disse ordninger på visse punkter, hvoraf jeg gerne vil fremhæve, at man dengang havde 13 krigsforsikringsforbund, medens der nu foreslås oprettelse af 5 forbund, hvilket indebærer en administrativ forenkling og en bredere fordeling af risikoen. Endvidere vil jeg gerne pege på, at medens hovedreglen dengang var, at kun brandforsikrede værdier var omfattet af krigsforsikringsordningen, vil efter den foreslåede ordning praktisk taget alle værdier i landet enten være krigsforsikret eller kunne krigsforsikres, idet privat indbo efter forslaget krigsforsikres sammen med den bygning, hvori indboet befinder sig, og der i øvrigt er åbnet adgang til anmeldelse til krigsforsikring af værdier, der ikke automatisk er omfattet af ordningen.

Med hensyn til forslagets enkelte regler vil jeg tillade mig at henvide til bemærkningerne. Der er dog et par bestemmelser, jeg gerne vil omtale. På baggrund af loven om kommunernes styrelse af 31. maj 1968 vil det formentlig blive nødvendigt at ændre forslagets § 5, nr. 1, der afgrænser virksom-

[Handelsministeren.]

hedsområdet for krigsforsikringsforbundet for beboelsesbygninger m. v. og privat indbo i byerne. Jeg forbeholder mig adgang til at stille forslag herom under udvalgsbehandlingen. Jeg vil også gerne nævne § 36 i lovforslaget. Det hedder her, at eventuelt overskud, som fremkommer i et krigsforsikringsforbund ved dets ophør, tilfalder statskassen. Denne bestemmelse har hos nogle få af de hørte organisationer givet anledning til indvendinger. Som anført i bemærkningerne opstod der ved den endelige afvikling af 5 af de under den 2. verdenskrig oprettede krigsforsikringsforbund vanskeligheder, fordi der i disse var fremkommet et overskud på ca. 22,5 mill. kr. Dette overskud kunne på grund af administrative vanskeligheder ikke tilbagebetales de oprindelige bidragydere, hvorfor det blev besluttet ved lov at disponere over beløbet på anden måde. Den indvending, der er rejst imod lovforslagets § 36, går ud på, at selv om der kan være vanskeligheder forbundet med en tilbagebetaling af et eventuelt overskud, forekommer det urimeligt at berøve forsikringsforbundene og dermed forsikringstagerne de penge, der principielt er deres. I denne forbindelse peges der på, at hvis krigsforsikringen skulle træde i kraft, men Danmark lykkeligtvis forskånes for krigen, vil der kunne påregnes meget betydelige overskudsbeløb, muligvis milliardbeløb, og at det ikke kan være rimeligt på forhånd at bestemme, at sådanne beløb skal indgå i statskassen, og dermed afskære enhver diskussion efter situationens karakter.

Jeg vil hertil gerne sige, at jeg er enig i disse principielle betragtninger, men at lovforslaget, som det fremgår af bemærkningerne, der på dette punkt er tydeliggjort i forhold til bemærkningerne i udvalgets udkast, er udformet således, at der kun er hjemmel for krigsforsikringsforbundene til at opkræve præmier til dækning af allerede indtrådte skader og administrationsudgifter. Et eventuelt overskud i et eller flere af krigsforsikringsforbundene vil som følge heraf kun blive af ubetydelig størrelse. Jeg mener derfor, at bestemmelsen i lovforslagets § 36 ikke kan give anledning til betænkeligheder.

Som tidligere nævnt er der her tale om en beredskabslovgivning. Det foreslås derfor i § 46, at loven først skal træde i kraft ved kongelig anordning. Må jeg anbefale dette lovforslag til vedtagelse af det høje folketing i det inderlige håb, at det aldrig vil blive påkrævet at sætte loven i kraft.

Ministeren for offentlige arbejder (Guldberg): Herved har jeg den ære for det høje ting at fremsætte forslag til lov om museumsbaner.

Fra forskellig side er der fremsat ønske om og udfoldet bestræbelser for at bevare ældre jernbanemateriel, der ikke længere anvendes i normal drift, og som en turistattraktion eller som en historisk interessant demonstration af tidligere rejselev på benytte det på visse jernbanestrækninger, på hvilke normal kørsel er helt eller delvis standset. Navnlig særligt smukt beliggende eller interessante strækninger har i så henseende været i tankerne.

Kan en sådan jernbanekørsel enten dækkes af bestemmelser i statsbanelovgivningen eller en løbende privatbaneeretsbevilling, eller kommer den kun til at berøre en enkelt privat ejendom, er særlig lovgivning ikke nødvendig. Nu er der imidlertid ønske om at kunne etablere sådanne museumsbaner et par steder i Jylland under omstændigheder, der kræver lovgivningsmagts forudgående medvirken. Det er nemlig fast antaget i teori og praksis, at offentlig jernbanetraffic ikke kan udøves uden statsmagts tilladelse, og at udfærdigelse af en sådan kræver hjemmel i en lov.

Dette er baggrunden for det foreliggende lovforslag.

Det er anset for rigtigt i lovforslaget at fastslå, at sådan tilladelse ikke kan udfærdiges til andre end kommuner, idet der alene herved — uden indførelse af særskilt kontrolsystem med deraf følgende administration — haves ubetinget garanti for, at erstatninger, der i henhold til den særlige lovgivning om erstatningsansvar for jernbanedrift må betales for forvoldte skader, også kan dækkes.

Idet jeg i øvrigt om forslaget skal henvise til bemærkningerne, skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.